

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Advokatfirmaet Nidaros DA
Studentadvokaten
Att: Andreas Back Thorgaard
Kjøpmannsgata 19
7013 Trondheim

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
v/ NTNUs nemnd for studentsaker
7013 Trondheim

Bergen, 12.01.2024
Deres ref.: 2022/49867
Vår ref.: 23/05726 (2/2024)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 2/2024: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av Nemnd for studentsaker ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) (heretter underinstansen) i sak 50/23, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Felles klagenemnd behandlet saken under møte 12.01.2024. Vedtak fattet av underinstansen ble endret til annullering og utestengelse i ett semester.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], representert ved advokat Andreas Bach Thorgaard. Klageren fikk høsten 2020 opptak på [REDACTED]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av eksamen i emnet [REDACTED], høsten 2022. Vurderingsformen i emnet var en mappevurdering der klageren skulle levere flere skriftlige oppgaver. Saken det er fattet mistanke om fusk i gjelder én av oppgavene.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget tekstlikhet mellom klagerens besvarelse og en tidligere besvarelse levert av en annen student, fra 2021. Tekstgjenkjenningsprogrammet Ouriginal viste en tekstlikhet på 48 prosent. I et udatert notat varslet sensor i emnet om mistenkt fusk i form av plagiat. Etter en manuell gjennomgang av klagerens besvarelse og besvarelsen fra 2021 fant sensor omfattende tekstlikhet og likheter mot besvarelsen fra 2021 som ikke fremgikk av Ouriginal-rapporten. Sensor viste videre til at noen av eksamensoppgavene var ulike fra 2021 og 2022. Sensor fant at de delene av besvarelsen som var nyprodusert skilte seg i utforming og uttrykk fra de delene som var like eller omskrevet. Videre viste sensor til at i de oppgavene klageren hadde produsert teksten selv, hadde hån ikke henvist til kildene i tilstrekkelig grad. I de oppgavene som var identisk eller tilnærmet identisk med 2021-besvarelsen, var det henvist til kildene i tilstrekkelig grad.

I et udatert brev uttalte klageren seg. Klageren innrømte at hån brukte den tidligere besvarelsen til inspirasjon og hjelp for å skrive en akademisk tekst. Klageren hadde ikke til hensikt å fuske på eksamen, og ba om at eksamen ble annullert. H n viste også til at en utestengelse ville ramme medstudenter hardt.

Avdeling for utdanningskvalitet oversendte sak om fusk til Nemnd for studentsaker ved NTNU 11.01.2022. Avdelingen vurderte at det objektive vilkåret var oppfylt ved at klageren hadde kopiert tekst fra den tidligere besvarelsen uten å henvise til kilden. Videre vurderte avdelingen at klageren hadde opptrådt forsettlig. Som reaksjon anbefalte avdelingen annullering av eksamen og utestengelse i to semestre.

Klagerens advokat innga merknader til saken 07.02.2023. Advokaten viste til at besvarelsen det mistenkes fusk fra, er benyttet til oppsett og oppstilling i klagerens besvarelse, og at tekstlikheten skyldes bruk av samme primærkilder. Advokaten anførte videre at det kun bør legges vekt på Ouriginal-rapporten, og tekstlikhet av et visst omfang, slik at det er mulig for klageren   etterprøve, jf. kontradiksjonsprinsippet. Videre viste advokaten til at bruk av samme oppgaveoppsett er en vid tolkning av fuskebegrepet og ikke kan anses å være «en presentasjon av andres arbeid som sitt eget». Advokaten anførte på bakgrunn av dette at klageren hadde vært i aktsom rettsvillfarelse. Endelig ble det anført at en utestengelse ville ramme klagerens medstudenter som hån har en gruppeoppgave med dette semesteret.

Klagenemnda ved underinstansen behandlet saken i møte 01.03.2023. Nemnda sluttet seg til vurderingen fra Avdeling for utdanningskvalitet og fant at klageren hadde fusket forsettlig ved å ha brukt den tidligere besvarelsen uten å henvise til den. Nemnda fattet vedtak om annullering av eksamen og utestenging i to semestre, nærmere bestemt v r- og høstsemesteret 2023.

Klagerens advokat påklaget vedtaket 22.03.2023. Klagerens advokat bestred at det objektive og subjektive vilkåret for fusk var oppfylt. Det ble anført at vedtaket inneholdt mangelfull vurdering, og at det dermed forelå saksbehandlingsfeil. Det ble videre vist til at anførsel om rettsuvitenskap ikke var vurdert. Videre ble det anført at reaksjonsfastsettelsen var for streng ut ifra sakens konkrete forhold.

Klagenemnda ved underinstansen vurderte klagen 23.03.2023, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda ved underinstansen opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens eksamen inngår som en del av kurset og er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) § 6-4 hva som skal anses som fusk eller forsøk på fusk:

1) Fusk defineres som en opptreden i strid med NTNUs regelverk for eksamensavvikling, og som på en urettmessig måte kan føre til at kandidatens resultater blir vurdert bedre enn ellers.

Eksempler på slike tilfeller:

...

- presentere andres arbeid som sitt eget; plagiat, herunder manglende kildehenvisning og/ eller klar markering av sitat

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har klagenemnda lagt avgjørende vekt på tekstligheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og besvarelsen innlevert av en annen student i 2021, jf.

Original-rapportene og sensors udaterte notat. Videre har klagenemnda lagt vekt på faglærers markeringer av tekstlighet i klagerens besvarelse og kildebesvarelsen. Klagenemnda viser til at tekstligheten mot kildebesvarelsen fra 2021 er omfattende. Store deler av teksten fremstår som direkte avskrift eller lik tekst med mindre språklige omformuleringer, uten at det er henvist til kilden.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet § 6-4 første ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har tilsiktet en handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av eksamen.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger klagenemnda avgjørende vekt på det som er beskrevet over om tekstligheten mellom klagerens besvarelse og besvarelsen innlevert av en annen student i 2021. For klagenemnda fremstår likheter av et slikt omfang og av en slik art, som klare objektive holdepunkter for at klageren bevisst har kopiert og benyttet en annens arbeid uten å referere til dette som kilde.

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at klageren ikke hadde intensjon om å fuske. Til dette bemerker klagenemnda at forsettkravet ikke krever hensikt om fusk. Det er tilstrekkelig å konstatere at en student bevisst har overtrådt de handlingspliktene som følger av reglene ved den enkelte undervisningsinstitusjonen. En slik forståelse av regelverket er også lagt til grunn av Høyesterett, jf. Rt. 2015 s. 995.

Felles klagenemnd har videre merket seg anførselen om at en utestengelse vil ramme klagerens medstudenter. Felles klagenemnd legger til grunn at institusjonen ivaretar eventuelle tredjeparter så langt det er anledning til det.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt, og det skal fastsettes en reaksjon.

Saksbehandlingen

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om brudd på retten til kontradiksjon, da det ikke er mulig for klageren å etterprøve sensors vurderinger om tekstlighet. Felles klagenemnd bemerker at underinstansen på bakgrunn av konkrete objektive bevis har fattet vedtak i saken. Felles klagenemnd finner at saken har vært godt opplyst, jf. forvaltningsloven § 17. Nemnda kan ikke se at underinstansen har vektlagt utenforliggende hensyn ved sin vurdering av saken. Nemnda viser til at underinstansen har vektlagt arten og omfanget av tekstlighet, og manglende kildehenvisning som objektive holdepunkter for vurderingen. Dette er de samme bevisene Felles klagenemnd har vektlagt. En eventuell saksbehandlingsfeil er uansett reparert ved klagenemndas vurdering. Klagenemnda har full kompetanse.

Rettsvillfarelse

Felles klagenemnd har merket seg klagerens anførsel om at h[]n ikke visste at bruk av en annens oppgavesett var å anse som en «presentasjon av andres arbeid som sitt eget».

Klagenemnda oppfatter dette som en anførsel om at klageren har vært i unnskyldelig rettsvillfarelse.

Hvorvidt uvitenhet om gjeldende regler kan fritta for ansvar, er et spørsmål om rettslig villfarelse. Felles klagenemnd bemerker at villfarelse om regler kun kan fritta for ansvar dersom villfarelsen har vært aktsom, det vil si unnskyldelig.

Felles klagenemnd vil i denne forbindelse vise til Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) under punkt 12.1.10 «Til § 54. Annullering av eksamen eller prøve», hvor departementet har uttalt følgende:

I eksamens- og prøvesituasjoner stilles det høye aktsomhetskrav til studentene, og den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk før eksamen.

I tillegg vises det til forarbeidene til uhl. § 4-7, Prop. 59 L (2013-2014):

Det legges til grunn en meget streng aktsomhetsplikt for studentene ved eksamen. I dette ligger det en plikt for studentene til å sette seg inn i eksamensreglementet og hvilke hjelpemidler som er tillatt brukt under selve eksamen.

Felles klagenemnd vil understreke at det er studentenes eget ansvar å sette seg inn i hvilke regler og krav som gjelder for den enkelte prøvingssituasjonen, herunder reglene om kilde- og sitatbruk ved ulike eksamensformer. Hvordan skrive en akademisk tekst og reglene for korrekt kildebruk har klageren lett tilgjengelig på institusjonens hjemmeside under «for studenter» og «akademisk skriving» og «bruke og referere til kilder».

Det forventes at klageren har kunnskap om kravene til korrekt kildebruk. Dersom klageren var usikker på reglene for kildebruk, ga det klageren en særskilt oppfordring til å undersøke dette nærmere med lærestedet.

Felles klagenemnd har på bakgrunn av det ovennevnte funnet at klageren ikke var i unnskyldelig rettsvillfarelse vedrørende reglene om fusk og kildebruk.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av eksamen i emnet [REDACTED].

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved underinstansen har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging vår- og høstsemesteret 2023. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har etter en konkret vurdering kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden har vært for lang. Klagenemnda viser til at mistanken om fusk oppstod i desember 2022, og det tok deretter tre måneder før saken ble oversendt Felles klagenemnd. Saken ble registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 23.03.2023, og ble først behandlet i møte 12.01.2024. Behandlingstiden har derfor vært på 13 måneder fra mistanken om fusk oppstod til saken ble behandlet av Felles klagenemnd. Årsaken til den ekstraordinære saksbehandlingstiden i Felles Klagenemnd er at arbeidet var stilt i bero mellom 22.09.2023 og 08.11.2023, frem til ny leder og studentrepresentant ble oppnevnt. Slik klagenemnda vurderer det skal den lange saksbehandlingstiden, som klageren ikke kan lastes for, medføre nedsettelse av utestengelsesperioden til ett semester.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i ett semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved underinstansen.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Hilde Ruus, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Julie Marie Næss har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

Vedtaket fattet av underinstansen i sak 50/23, endres til annullering av eksamen og utestengelse i ett semester.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 16.01.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.